

ΣΑΒΒΑΤΟ 14 ΜΑΡΤΙΟΥ 2026

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Επιμέλεια διαγωνίσματος: ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Κείμενο 1^ο : Αριστοτέλους Πολιτικά Α1, 1

Ἐπειδὴ πᾶσαν πόλιν ὀρθῶμεν κοινωνίαν τινὰ οὖσαν καὶ πᾶσαν κοινωνίαν ἀγαθοῦ τινος ἔνεκεν συνεστηκυῖαν (τοῦ γὰρ εἶναι δοκοῦντος ἀγαθοῦ χάριν πάντα πράττουσι πάντες), δῆλον ὡς πᾶσαι μὲν ἀγαθοῦ τινος στοχάζονται, μάλιστα δὲ καὶ τοῦ κυριωτάτου πάντων ἢ πασῶν κυριωτάτη καὶ πάσας περιέχουσα τὰς ἄλλας. Αὕτη δ' ἐστὶν ἡ καλουμένη πόλις καὶ ἡ κοινωνία ἡ πολιτικὴ.

Ἡ δ' ἐκ πλειόνων κωμῶν κοινωνία τέλειος πόλις, ἥδη πάσης ἔχουσα πέρασ τῆς αὐταρκειᾶς ὡς ἔπος εἰπεῖν, γινομένη μὲν τοῦ ζῆν ἔνεκεν, οὖσα δὲ τοῦ εὖ ζῆν. Διὸ πᾶσα πόλις φύσει ἔστιν, εἴπερ καὶ αἱ πρῶται κοινωναίαι. Τέλος γὰρ αὕτη ἐκείνων, ἡ δὲ φύσις τέλος ἐστίν.

Κείμενο 2^ο : Αριστοτέλους Πολιτικά Α2, 5-6

Διότι δὲ πολιτικὸν ὁ ἄνθρωπος ζῶον πάσης μελίττης καὶ παντὸς ἀγγελίου ζώου μᾶλλον, δῆλον. Οὐθὲν γὰρ, ὡς φαμέν, μάτην ἢ φύσις ποιεῖ λόγον δὲ μόνον ἄνθρωπος ἔχει τῶν ζῶων· ἡ μὲν οὖν φωνὴ τοῦ λυπηροῦ καὶ ἡδέος ἐστὶ σημεῖον, διὸ καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει ζῶοις (μέχρι γὰρ τούτου ἡ φύσις αὐτῶν ἐλήλυθε, τοῦ ἔχειν αἴσθησιν λυπηροῦ καὶ ἡδέος καὶ ταῦτα σημαίνειν ἀλλήλοις), ὁ δὲ λόγος ἐπὶ τῷ δηλοῦν ἐστὶ τὸ συμφέρον καὶ τὸ βλαβερόν, ὥστε καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἀδίκον· τοῦτο γὰρ πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα τοῖς ἀνθρώποις ἴδιον, τὸ μόνον ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ καὶ δικαίου καὶ ἀδίκου καὶ τῶν ἄλλων αἴσθησιν ἔχειν· ἡ δὲ τούτων κοινωνία ποιεῖ οἰκίαν καὶ πόλιν.

A1α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας, γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Κάθε κοινωνία αποτελεί ταυτόχρονα και μία πόλη-κράτος.
2. Η πόλη-κράτος αποτελεί φυσικό κοινωνικό σχηματισμό, όπως και οι πρώτες κοινωνικές οντότητες.
3. Οι άναρθροι ήχοι βοηθούν τα ζώα στη δήλωση του ευχάριστου και του συμφέροντος.

A1β. Να συνδέσετε νοηματικά τη φράση του κειμένου της Στήλης Α με τη σωστή φράση της Στήλης Β.

Στήλη Α	Στήλη Β
1. δήλον ὡς πᾶσαι μὲν ἀγαθοῦ τινος στοχάζονται	α. όλες οι κοινωνίες έχουν ως στόχο τους κάποιο αγαθό. β. όλες οι πόλεις έχουν ως στόχο τους κάποιο αγαθό.
2. τοῦτο γὰρ πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα τοῖς ἀνθρώποις ἴδιον	α. ειδοποιός διαφορά του ανθρώπου από τα ζώα είναι ότι αντιλαμβάνεται το ευχάριστο και το δυσάρεστο. β. ειδοποιός διαφορά του ανθρώπου από τα ζώα είναι ότι αντιλαμβάνεται το δίκαιο και το άδικο.

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

B1. Λαμβάνοντας υπόψη σας τις φράσεις «τοῦ γὰρ εἶναι δοκοῦντος ἀγαθοῦ χάριν πάντα πράττουσι πάντες» και «Οὐθὲν γὰρ, ὡς φαμέν, μάτην ἢ φύσις ποιεῖ», να καταδείξετε γιατί η σκέψη του Αριστοτέλη έχει προσλάβει τελεολογικό χαρακτήρα.

Μονάδες 10

B2. Να γράψετε στο τετράδιό σας δίπλα στον αριθμό της Στήλης Α το γράμμα από τη Στήλη Β που αντιστοιχεί στην ορθή απάντηση:

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Ο Πρωταγόρας	α. αρνείται την ίδια την ύπαρξη του απόλυτου. β. αρνείται την ίδια την ύπαρξη του σχετικού. γ. αναζητά το καθολικό.
2. Μέθοδος του Σωκράτη δεν είναι η	α. διαλεκτική. β. διάλεξη. γ. επαγωγική.
3. Ο διάλογος Πολιτεία	α. ανήκει στα πρώιμα έργα του Πλάτωνα. β. ολοκληρώνεται το 374 π. Χ. γ. γράφεται το 421 π. Χ.
4. Ο Αριστοτέλης φτάνει το 335 π. Χ. στην Αθήνα συνοδευμένος από τον	α. Ξενοκράτη. β. τον Εύδοξο. γ. τον Θεόφραστο.
5. Στα Πολιτικά του Αριστοτέλη δε γίνεται λόγος για	α. θέματα παιδείας και εκπαίδευση. β. τη γένεση της πόλης. γ. την αθανασία της ψυχής.

Μονάδες 10

B3α. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιό σας καθεμιά αρχαία ελληνική λέξη της Στήλης Α με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της Στήλης Β:

Στήλη Α	Στήλη Β
1. δοκοῦντος	α. δόγμα β. δοχείο
2. κωμῶν	α. κοίμηση β. κόμιστρο
3. ἔπος	α. επίλογος β. επίπονος
4. ζῆν	α. αβίωτος β. αβέβαιος
5. ἀγελαίου	α. αγεωγράφητος β. ανάξιος
6. ἐλήλυθε	α. εισιτήριο β. ἐλκηθρο

(μονάδες 6)

B3β. Να συμπληρώσετε το κενό στις παρακάτω προτάσεις με ομόρριζα, απλά ή σύνθετα, των λέξεων με έντονη γραφή:

α) όρῶμεν: Ήταν ένας πολύ άνθρωπος, αφού πάντα προέβλεπε ορθά τις συνέπειες των εκάστοτε επιλογών του.

β) συνεστηκυϊαν: Η στη Μέση Ανατολή είναι ιδιαίτερα έκρυθμη στις μέρες μας.

γ) καλουμένη: Ο ομιλητής προσπάθησε να μας συγκινήσει, κάνοντας στο συναίσθημά μας.

δ) ἔχειν: Με διακόπτες συνέχεια και αυτό είναι πολύ

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

B4. Παράλληλο κείμενο
(Πλάτωνος Πολιτεία 369b-c)

Στο δοθέν απόσπασμα από την Πολιτεία του Πλάτωνα Σωκράτης και Αδείμαντος συζητούν για το πώς συγκροτείται η πολιτεία.

Η πολιτεία, είπα εγώ, μου φαίνεται πως γεννήθηκε, επειδή κάθε ένας από μας δεν είναι σε θέση να εξοικονομεί μόνος του όλες τις ανάγκες, αλλά του λείπουν πολλά· ή νομίζεις εσύ πως άλλη στάθηκε η αρχή της κοινωνίας; Καμιά άλλη.

[369c] Έτσι λοιπόν, επειδή η ανάγκη ενός πράγματος υποχρέωνε τον ένα να καταφύγει στη συνδρομή ενός άλλου, και τον άλλο στη βοήθεια ενός τρίτου, οι πολλές αυτές ανάγκες μάζεψαν πολλούς να καθίσουν όλοι μαζί στο ίδιο μέρος, για να βοηθούνται μεταξύ των· και σ' αυτό το συνοικισμό δώσαμε το όνομα πολιτεία· δεν έτσι είναι;

Μάλιστα.

Ο ένας λοιπόν δίνει στον άλλο από τα δικά του, ό,τι είναι εκείνο που του δίνει, και παίρνει πάλι απ' αυτόν άλλο πράγμα, επειδή βέβαια πιστεύει πως είναι για καλό του αυτό που γίνεται;

Εννοείται.

Έλα λοιπόν να ιδρύσουμε με το νου μας εξαρχής την πολιτεία· να την ιδρύσουν δηλαδή, καθώς ελέγαμε, οι ανάγκες μας.

Πώς όχι;

(μτφρ. Ι. Γρυπάρης)

Λαμβάνοντας υπόψη σας το πρώτο διδαγμένο κείμενο και το παράλληλο που παρατίθεται, να αναφερθείτε στον σκοπό συγκρότησης της πόλης, σύμφωνα με τον Αριστοτέλη και τον Πλάτωνα.

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
Ίσοκράτους, Πανηγυρικός, 57-59

Ο ρήτορας εξυμνεί την Αθήνα, παρουσιάζοντάς της ως αρωγό και ευεργέτιδα δύναμη των ασθενέστερων πόλεων στο παρελθόν.

[57] Ἐκ δὴ τούτων ῥάδιον κατιδεῖν ὅτι καὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἢ πόλις ἡμῶν ἡγεμονικῶς εἶχεν· τίς γὰρ ἂν ἰκετεύειν τολμήσειεν ἢ τοὺς ἥττους αὐτοῦ ἢ τοὺς ὑφ' ἑτέροις ὄντας, παραλιπῶν τοὺς μείζω δύναμιν ἔχοντας, ἄλλως τε καὶ περὶ πραγμάτων οὐκ ἰδίων ἀλλὰ κοινῶν καὶ περὶ ὧν οὐδένας ἄλλους εἰκὸς ἦν ἐπιμεληθῆναι πλὴν τοὺς προεστάναι τῶν Ἑλλήνων ἀξιούντας; [58] ἔπειτ' οὐδὲ ψευσθέντες φαίνονται τῶν ἐλπίδων, δι' ἃς κατέφυγον ἐπὶ τοὺς προγόνους ἡμῶν. ἀνελόμενοι γὰρ πόλεμον ὑπὲρ μὲν τῶν τελευτησάντων πρὸς Θηβαίους, ὑπὲρ δὲ τῶν παίδων τῶν Ἡρακλέους πρὸς τὴν Εὐρυσθέως δύναμιν, τοὺς μὲν ἐπιστρατεύσαντες ἠνάγκασαν ἀποδοῦναι θάψαι τοὺς νεκροὺς τοῖς προσήκουσιν, Πελοποννησίων δὲ τοὺς μετ' Εὐρυσθέως εἰς τὴν χώραν ἡμῶν εἰσβαλόντας ἐπεξελθόντες ἐνίκησαν μαχόμενοι κάκεινον τῆς ὕβρεως ἔπαυσαν. [59] θαυμαζόμενοι δὲ καὶ διὰ τὰς ἄλλας πράξεις, ἐκ τούτων τῶν ἔργων ἔτι μᾶλλον εὐδοκίμησαν.

Γ1. Να μεταφράσετε το χωρίο «Ἐκ δὴ τούτων ῥάδιον. . . ἐπὶ τοὺς προγόνους ἡμῶν».

Μονάδες 20

Γ2. Σε ποιους προσέφεραν τη βοήθειά τους οι Αθηναῖοι κατά το παρελθόν και με ποιους τρόπους;

Μονάδες 10

Γ3α. Στο χωρίο «ἔπειτ' οὐδὲ ψευσθέντες φαίνονται τῶν ἐλπίδων, δι' ἃς κατέφυγον ἐπὶ τοὺς προγόνους ἡμῶν. ἀνελόμενοι γὰρ πόλεμον ὑπὲρ μὲν τῶν τελευτησάντων πρὸς Θηβαίους» να εντοπιστούν οι τύποι που βρίσκονται στον αόριστο και να γραφούν στο β' ενικό προστακτικής του ίδιου χρόνου στη φωνή που βρίσκονται. (μονάδες 4)

Γ3β. Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι:

ῥάδιον: η αιτιατική ενικού ίδιου γένους στον συγκριτικό βαθμό.

τίς: η αιτιατική πληθυντικού του θηλυκού γένους.

προγόνους: η δοτική ενικού αριθμού.

τῶν παιδων: η κλητική ενικού αριθμού.

μᾶλλον: ο θετικός βαθμός του επιρρήματος.

εὐδοκίμησαν: η γενική ενικού αρσενικού της μετοχής ενεστώτα.

(μονάδες 6)

Μονάδες 10

Γ4α. Να αναγνωριστούν πλήρως συντακτικά οι ακόλουθοι όροι: **αὐτοῦ, μείζω, ἐπιμεληθῆναι, ψευσθέντες, τῆς ὕβρεως.** (μονάδες 5)

Γ4β. «ἔπειτ' οὐδὲ ψευσθέντες (οὗτοι) φαίνονται τῶν ἐλπίδων, δι' ἃς κατέφυγον ἐπὶ τοὺς προγόνους ἡμῶν»: Να τραπεί ο ευθύς λόγος σε πλάγιο με ρήμα εξάρτησης «Ἰσοκράτης ἔφη». (μονάδες 5)

Μονάδες 10

ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!!!

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος